

ÕIEND RIIKLIKU JÄRELEVALVE LÄBIVIIMISE KOHTA JÄRVAMAA KUTSEHARIDUSKESKUSES

I. Sissejuhatav osa

1. Riiklik järelevalve viidi läbi Järvamaa Kutsehariduskeskuses. Läbiviimise aluseks on Järva maavanema korraldus 7.09.2009. a nr 450.
2. Järelevalve läbiviimise eesmärk on hinnata praktikakorraldust ning õpilaste hindamist Järvamaa Kutsehariduskeskuses. Järelevalve toimus 11.–15. jaan 2010. a. Järelevalve viis läbi Järva Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna peainspektor Anne Viljat.
3. Järelevalve käigus tutvuti õppeasutuse dokumentatsiooniga, analüüsiti õpitulemusi ja praktika korraldamist kajastavat informatsiooni, vesteldi kooli asedirektoriga õppe- ja kasvatusalal, osakondade juhatajatega, õpetajatega, õpilastega, kooli nõukogu liikmega, tutvuti õppeasutuse õpikeskkonnaga, samuti viidi õpilaste hulgas läbi küsitlus ja osaleti praktikaaruande kaitsmisel.
4. Lühülevaade õppeasutusest:
Järvamaa Kutsehariduskeskus on riigi kutseõppeasutus; kooli aadress: Tallinna 46, Paide 72720;
Haridusasutusel on kaks õppekohta: Paides ja Säreveres;
Õppeasutuse pidaja on Haridus- ja Teadusministeerium;
Õppekeel on eesti keel;
Õpilaste üldarv on 1109;
Õpetajate üldarv on 67.

II Olukorra kirjeldus ja analüüs

Järvamaa Kutsehariduskeskus alustas tegevust 2008/2009. õa. Õppetöö toimub kahes õppekohas, Paides ja Säreveres.

Kooli juhtkonda kuuluvad direktor, õppe- ja kasvatusala asedirektor, pearaamatupidaja, arendusosakonna juhataja (ametikoht täitmata) ja majandusosakonna juhataja.

Seoses õppetöö korraldamisega kahes õppekohas on raskendatud kutsehariduskeskuse juhtimine ja töötajate koostöö (nt erijuhtumite lahendamine).

Kooli arengukava koostamist alustati 2008/09. õppeaasta alguses, kuid jaanuaris 2010 ei ole dokumenti veel vastu võetud („Kutseõppeasutuse seaduse“ § 4² lg 1). Koolijuht põhjendab viivitust Eesti kutseharidussüsteemi arengukava koostamisega („Eesti kutseharidussüsteemi arengukava 2009–2013“ kiideti heaks Vabariigi Valitsuse 11.09.2009. a korraldusega nr 386).

Riikliku järelevalve käigus tutvuti praktikakorralduse ja õpilaste hindamisega kutseõppeasutuses tervikuna, rõhuasetusega kolmel valimisse kuulunud õppegrupil.

1. Praktikakorraldus

1.1. Praktikakohtadega kindlustatus (tabel 1 ja kirjeldus ning analüüs).

Järvamaa Kutsehariduskeskus lähtub õppijate praktikakohtadega kindlustamisel „Kutseõppeasutuse seadusest“ ja kooli õppekorralduseeskirjast, mille kohaselt võtab õppeasutus endale kohustuse kindlustada õppijad praktikakohtadega. Kolme õppegrupi õpilaste küsitlusest selgus, et ühele õpilasele otsis kool praktikakoha, teised tegid seda ise. Kaheksa õpilast (25 %) tunnistas, et praktikakoha leidmisega oli suuri raskusi. Kõige kergemini leiavad praktikakoha puhastusteeninduse eriala õppurid, samuti põllumajanduse ja teedeehituse eriala praktikandid.

Majandusliku olukorra muutus on hakanud mõju avaldama ka õpilaste praktikakohtadega kindlustamisele. Mitmel erialal on praktikakohta raske leida: näiteks paljud veondusega tegelevad firmad on tegevuse lõpetanud, ehitustegevuse vähenedes on ehituseriala õpilastel raske leida praktikaettevõtet.

Kui praktikaettevõtet ei leita, sooritavad õpilased praktika kooli juures (nt ehitus, restaureerimine, puhastusteenindus).

Kutsehariduskeskuse õppekorralduseeskiri annab õppijale võimaluse valida ise praktikakoht, kuid paneb osakonnajuhatajale kohustuse kontrollida praktikakoha sobivust. Vestlusest osakonnajuhatajatega selgus, et üldjuhul seda ei tehta, sest praktikale suunatavaid õpilasi on palju, praktikakohad asuvad üle terve Eesti ning koolil puuduvad ettevõtete kontrollimiseks ressursid. Õppeasutusel on mitmeid kindlaid koostööpartnerid, kes võtavad õpilasi praktikale regulaarselt ning kelle sobivust praktikakohaks ei ole vaja kontrollida (Järva Teed, Rapla Teed, Paide MEK, AS Tallink, AS Schenker, AS Taig, AS Mediato jpt). Siiski on ka väikeettevõtteid ning füüsilisest isikust ettevõtjaid, kelle juures õpilased oma praktikat sooritavad ning kelle puhul oleks eelnev kontrollimine vajalik, sest sageli lubavad firmad rohkem, kui neil võimalusi on.

Õpilased arvestavad praktikakoha valikul eelkõige sellega, et ettevõtte asuks kodu lähedal ning õppija kulutused toidule, eluasemele ja transpordile oleksid võimalikult väikesed. Kodu lähedal asuv praktikakoht ei suuda alati pakkuda selliseid võimalusi, mida õppuril praktika eesmärkide täitmise seisukohalt oleks vaja. Kool ei ole siin sekkunud ning on olnud rahul nende tingimustega, mida praktikaettevõtetel on pakkuda. Samuti on lubatud muuta praktikaprogrammi vastavalt ettevõtte võimalustele. Negatiivse tagasiside korral ei kasutata ettevõtet enam praktikabaasina.

Erialaosakondades on võimalike praktikaettevõtete nimekirjad, mis aitavad õpilastel praktikakohti leida. Kindlaid koostöölepinguid (raamlepinguid) ettevõtetega õpilaste praktikale võtmiseks ei ole sõlmitud. Kooli hinnangul on seda raske teha, sest praeguses majandusolukorras ei saa firma võtta endale kohustusi, mille täitmist ta ei suuda tagada. Kool on korraldanud ühiseid nõupidamisi suuremate koostööpartneritega ning nende tulemusena on lepitud kokku, et ettevõtte võtab teatud hulga õpilasi praktikale.

Õppijad suunatakse praktikale õppekavas ettenähtud ajal ja mahus. Õppurite suunamise praktikale kinnitab kooli direktor oma käskkirjaga nädal enne praktika algust. Enne praktikale suunamist kontrollib õppegrupi juhataja õppijate õppeedukust: õppevõlgnevuste korral erialaainetes üldjuhul praktikale ei lubata.

Praktikat korraldab erialaosakonna juhataja, kes valmistab ette vajalikud dokumendid: praktikaleping, praktikapäevik, programm, õppija hinnanguleht. Kooli töötajate kinnitusel sõlmitakse kõikide praktikale suunatavate õpilastega praktikalepingud. Praktikalepingu sõlmimist kinnitasid ka kõik küsitletud õpilased.

Praktikalepinguga määratakse õpilasele praktika koolipoolne juhendaja, kelleks on erialaosakonna juhataja. Kooli õppekorralduseeskirjas ei kajastu õpilasele koolipoolse juhendaja määramine. 28,1 % küsitletud õpilastest ei teadnud, et neile määrati koolipoolne juhendaja, kuigi juhendaja nimi on praktikalepingul olemas.

Praktikalepingud on standardsed. Selles leiavad kajastamist praktika aeg ja maht, praktika toimumise koht, õpilase, ettevõtte ning kooli õigused ja kohustused, praktika eest vastutajate ja selle korraldajate andmed.

Praktikalepingus kajastatakse praktika üldisi eesmärke, konkreetse praktika eesmärke lepingutes ei täpsustata.

1.2. Praktika maht, eesmärgid ja ülesanded ning praktika vastavus seatud eesmärkidele (tabel 2 ja kirjeldus ning analüüs).

Praktikalepingus kajastatakse praktika mahtu ja üldisi eesmärke: kinnistada ja rakendada teoorias ning koolipraktikal omandatud teadmisi ja oskusi; arendada praktilisi kutse- ja erialaseid oskusi ning kujundada välja õiged kutse- ja erialased hoiakud ja väärtushinnangud. Õppekavast lähtuvad konkreetset eesmärgid ja ülesanded iga praktika sooritamiseks on kindlaks määratud praktikaprogrammis, mis avalikustatakse kooli veebilehel. Järelevalve toimumise ajal olid kooli veebilehel peamiselt majandus- ja teenindusõppe osakonna erinevate erialade praktikaprogrammid. Programmi võtab õpilane praktikale kaasa, et ka ettevõttele juhendaja oleks praktika ülesannetest ja eesmärkidest teadlik.

Õpilaste küsitlusest selgus, et peaaegu kõik õpilased, ühe erandiga, teadsid praktikale minnes selle eesmärgi ja oma ülesandeid. Vestlusest teedeehituse eriala õpilastega selgus, et praktikaprogrammi avalikustamine hilines ja õpilastel oli raskusi selle kättesaamisega, samuti ei toimunud praktikaeelset juhendamist ning raskusi oli praktikalepingute kättesaamisega.

Seoses majanduslangusega on koolil tulnud korrigeerida praktikate aegu, samuti leppida olukorraga, et õpilaste praktika pole alati selline, nagu programm ette näeb. Seetõttu ei selgitata õpilastele enne praktikale minekut ka tööülesandeid – see oleneb ettevõttest, milliseid töid seal parajasti tehakse. Ettevõtetel on lubatud teemadele antud tunde ümber jaotada vastavalt olemasolevatele võimalustele, kuid seejuures tekib oht, et praktika jääb ühekülgsesks.

Õpilaste küsitlemisest ja praktikapäevikute analüüsist selgus, et paljudel juhtudel oli praktika eesmärke raske täita. Praktikaettevõtte lähtub praktikantidele tööülesannete andmisel ettevõtte vajadusest, mitte praktikaprogrammist ja seal kirjeldatud ülesannetest. 68,8 % küsitletud õpilastest hindas oma tööülesandeid praktika eesmärkidele vastavateks, neli õpilast leidis, et need vastasid eesmärkidele osaliselt. 37,5 % õpilastest tunnistas, et nad pidid tegema töid, mis ei vastanud praktika eesmärgile. Samas hindas 87,5 % õpilastest oma praktikaülesanded täidetuks.

Õpilaste hulka, kelle läbitud praktika maht ei vastanud õppekavas sätestatud, on raske hinnata praktikadokumentatsiooni ebahütlase taseme tõttu. Tihti ei kajastu praktikaaruandes praktika maht, päeviku sissekanded ei anna samuti adekvaatset infot. Kooli selgituste kohaselt sooritavad õpilased praktika, mille aeg jäi esialgu planeeritust lühemaks, hiljem siiski täies mahus.

Tehnika- ja ehitusõppe osakonnas (teedeehituse eriala) säilitatavate praktikadokumentide põhjal on raske saada praktikast täpset ülevaadet, kuna osal õpilastest puudub päevik või aruanne, mille põhjal saaks hinnata praktika täpset mahtu. Samas on juhtumeid, et õpilane kirjutab päevikusse praktikalepinguga määratud tundide arvu, kuid päeviku sissekanded seda ei kinnita. Päeviku sissekannete põhjal oli kahel õpilasel praktika maht ligi poole võrra väiksem (lepingus 380 tundi, sissekannete järgi 198 tundi). Päevikust ei selgu, et praktikat oleks hiljem edasi sooritatud.

Tehnika- ja ehitusõppe osakonnas puudusid nelja teedeehituse eriala õppegrupi nimekirjas oleva õpilase dokumendid. 16 õpilasest seitsmel olid olemas kõik nõutavad dokumendid: praktikaleping, -päevik, -aruanne ja hinnanguleht. Teistel õpilastel oli osa dokumente puudu. Kooli õppekorralduseeskiri näeb ette, et praktikaaruandeid säilitatakse erialaosakonna juhataja käes kuni õppija õppeaja lõpuni.

Õpilaste küsitlusest selgus, et kõik õpilased koostasid praktikapäeviku ja -aruande. Praktikapäeviku täitmiseks on osakondades erinevad nõudmised. Teedeehituse erialal kasutatakse nii koolis väljatöötatud päevikuvormi, mida õpilane peaks täitma elektrooniliselt (õpilaste hinnangul on seda ebamugav teha), kui

ka pikka aega kasutusel olnud väikeseformaadilisi praktikapäevikuid. Konkreetsest aruande vormist ei ole alati kinni peetud, esineb väga lakoonilisi aruandeid, mis ei anna ülevaadet praktika käigust.

Laomajanduse ja puhastusteeninduse erialal pööratakse dokumentide korrektsele täitmisele suurt tähelepanu: kõikidel õpilastel ühtne praktikapäevik, kindlad nõudmised praktikaaruande vormistamiseks. Õpilased analüüsivad oma osa praktika käigus ja annavad sellele hinnangu.

Praktika ettevõttepoolne juhendaja on andnud hinnangu nii praktikapäevikus kui ka hinnangulehel; mõned juhendajad on koostanud ka retsensiooni õpilase praktikaaruande kohta (ei ole kohustuslik), mis näitab ettevõtte tõsist soovi praktikandi oskuste kujundamisele kaasa aidata.

Majandus- ja teenindusõppe osakonnas kasutusel olev süsteem õpilaste praktikadokumentide täitmisel ja säilitamisel annab hea ülevaate õpilase arengust läbi aastate. Sisuliselt on tegemist õpilase arengumapiga.

Õpilaste oskused oma mõtteid väljendada on erinevad, seetõttu on ka praktikaaruanded ebaühtlase tasemega. Kindel aruande vorm ja ühtsed nõudmised on siin abiks, kuid õpilaste eneseväljendus- ja õigekirjaoskusele peaks pöörama koolis rohkem tähelepanu (koostöö emakeeleõpetajatega).

1.3. Praktika juhendamine ja praktika juhendajate koolitus (tabelid 3–4 ja kirjeldus ning analüüs).

Kutsehariduskeskuse õppekorralduseeskirja § 28 lg 12 kohustab erialaosakonna juhatajat teostama kontrolli praktika sooritamise üle, suheldes vajaduse korral ettevõttepoolse juhendajaga. Praktikast tuleb harva ette olukordi, mis vajavad juhendaja sekkumist. Praktika koolipoolne juhendaja võtab praktikakohaga ühendust probleemide korral.

Tegelikku koolipoolset praktika juhendamist ei toimu, seda teeb ettevõttepoolne juhendaja. Kontrollitud gruppide puhul ei olnud ühtegi juhtumit, kus kool oleks võtnud ühendust praktikaetevõttega, küll oli aga neli õpilast, kellega koolipoolne juhendaja praktika ajal kontakteerus. Küsitletud õpilaste hulgas oli kaks õpilast, kellega koolipoolne juhendaja praktika ajal ühendust võttis. Koolipoolne juhendaja on kontaktisik, kelle poole õpilane või ettevõtte probleemide korral pöördub.

Lepingute muutmisi ja lõpetamisi on vähe olnud, kontrollitud õppegruppide puhul seda ei esinenud. Tavaliselt lõpetatakse ettevõttega praktikaleping õpilasele sobimatute tingimuste korral, aga ka firma tegevuse lõpetamise või muude firmasisesete probleemide tõttu, kuid on esinenud ka õpilaste distsipliinirikumisi.

Praktikakohas määratakse õppijale ettevõttepoolne juhendaja. Kõikidel kontrollitud lepingutel oli õpilasele määratud ettevõttepoolne juhendaja. Õpilaste küsitlusest selgus, et kaks õpilast ei olnud teadlikud neile määratud juhendajast.

Üldiselt on õpilased rahul praktika käigus toimunud juhendamisega: 90,6 % küsitletud õpilastest hindas ettevõttepoolset juhendamist piisavaks.

Ettevõtteid ja õpilaste juhendajaid on raske motiveerida praktikantidega tegelema, sest juhendamise eest tasu ei maksta. Kutseõppeasutuste rahastamisel oleks vajalik arvestada, et praktika ettevõttepoolne juhendaja saaks tasustatud.

Kutsehariduskeskus ei ole ettevõttepoolsetele juhendajatele õppepäevi läbi viinud, sest kindlaid raamlepinguid praktikaetevõtetega pole sõlmitud ning juhendajad võivad olla väga erinevad. Ettevõttepoolsed juhendajad saavad praktikale seatud eesmärkidest teada praktikaprogrammi vahendusel.

Õppekorralduseeskirjaga on kinnitatud kutsehariduskeskuse õppija praktika hinnanguleht, mis hõlmab nii praktikandi enesehinnangut kui ka ettevõttepoolse juhendaja hinnangut. Praktikale kirjaliku hinnangu andmist kinnitasid ka küsitletud õpilased. Kooli osakonnajuhatajate selgituste kohaselt on hinnanguleht kohustuslik.

Praktika eesmärkide ja ülesannete täitmist analüüsitakse praktikaaruande kaitsmisel, mis toimub vastavalt erialaosakonnas kokku lepitud korrale: koolil tervikuna ei ole ühtseid nõudmisi.

Teedeehituse eriala õppurid kaitsesid praktikaaruannet osakonnajuhataja ees, erialaõpetajaid ei kaasatud. Kuna osakonnajuhatajal puudub vastava eriala haridus (haridusministri 26. aug 2002. a määruse nr 65 „Pedagoogide kvalifikatsiooninõuded“ § 16), on tal raske hinnata praktika tulemuslikkust ja õpilaste erialaste oskuste arengut ning seetõttu on erialaõpetajate kaasamine vajalik. Vestlusest õpilastega selgus, et nad ei olnud rahul praktikaaruande kaitsmisega.

Puhastusteeninduse ja laomajanduse erialal kaitstakse aruannet komisjoni ees, kuhu kuuluvad osakonnajuhataja ja erialaõpetaja(d), võimaluse korral ka grupijuhataja. Kaitsmisel teeb õpilane ettekande praktika käigust ja vastab komisjoni liikmete küsimustele.

Puhastusteeninduse eriala õppegrupi praktikaaruande kaitsmine oli hästi korraldatud: õpilaste esinemine andis tunnistust sellest, et nad olid kaitsmiseks valmistunud ja neid oli juhendatud. Õpilased oskasid oma tööd analüüsida, näha puudusi ettevõtete töökorralduses ning pakkuda välja paremaid lahendusi. Kõigi õpilaste praktika hinnati hindega „5“.

Majandus- ja teenindusõppe osakonnas kujuneb praktikahinne ettevõttepoolse hinnangu, praktikaaruande ja praktika kaitsmise koondhindena. Praktikaaruande kaitsmise kohta vormistatakse protokollid.

Praktika sooritamise üle peavad arvestust osakonnajuhatajad. Eriala viimase praktika lõppedes peab õpilasel olema mapp kõikide praktikate dokumentidega – nende põhjal kujuneb lõplik hinne.

Õpilaste küsitlusest selgus, et 90,6 % õppis praktiliselt olles teoreetilisi teadmisi praktikas rakendama; kaks õpilast ei osanud seda hinnata ja üks õpilane vastas eitavalt. Praktikaga jäi rahule 87,5 % õpilastest. Kolm õpilast ei olnud praktikaga rahul (9,3 %), üks õpilane ei osanud hinnangut anda.

1.4. Kooli nõukogu osalus praktikakorralduses 2008/2009. õppeaastal (kirjeldus ning analüüs).

2008/2009. õa oli kooli nõukogu 13-liikmeline. Õppeaasta jooksul toimus neli koosolekut: septembris, detsembris, märtsis ja juunis. Esimesel koosolekul valiti kooli nõukogu esimees, aseesimees ja sekretär. Kohal oli 13 nõukogu liiget. Detsembris osales koosolekul 7, märtsis 7 ja juunis 6 nõukogu liiget – seega ei olnud kooli nõukogu kolmel koosolekul otsustusvõimeline (haridus- ja teadusministri 12. jaan 2007. a määruse nr 10 „Kutseõppeasutuse nõukogu tegutsemise kord“ § 12 lg 1).

Kooli nõukogu koosolekutel on 2008/2009. õa jooksul käsitletud selliseid teemasid, nagu kooli põhimäärus ja struktuur, õppegruppide komplekteerimine, riiklik koolitustellimus, erivajadusega laste õppe korraldamine, projektides osalemine, kooli eelarve, palgajuhend, õppekorralduseeskirja kooskõlastamine, arengukava koostamine, õppekavade kooskõlastamine, audiitori valimise kooskõlastamine, kooli tööplaan, praktikakorraldus, põllumajandusosakonna tegevus, aastaaruanne, ülevaade õppe- ja kasvatustööst.

Kooli nõukogu otsustas septembris 2008. a, et 5. detsembri koosolekuks esitab kool kutsehariduskeskuse arengukava projekti, kuid nimetatud kuupäeval arengukava ei arutatud. 12. märtsil otsustati arengukava analüüsivas osas kajastada rohkem majanduse tulevikuprognose. 30. juuni koosolekul nenditi, et arengukava materjale on kogutud ning et kollektiiv tegeles kooli tugevuste ja nõrkuste analüüsiga. Arengukava valmimise tähtajaks seati 2009. a august. 2009. a oktoobris arutati kooli nõukogu liikmete ja Järvamaa kahe kohaliku omavalitsuse esindajate osavõtul arengukava projekti, juhiti tähelepanu puuduvatele osadele ja tehti ettepanekuid arengukava täiendamiseks. Novembris 2009 loobus koolijuht arengukava kooli nõukoguga kooskõlastamisest.

Jaanuariks 2010 ei ole kutsehariduskeskuse arengukava veel vastu võetud.

5. detsembril 2008. a võttis kooli nõukogu teadmiseks informatsiooni kutsehariduskeskuse praktikakorraldusest, mis saadeti nõukogu liikmetele elektrooniliselt. 30. juunil 2009. a kuulas kooli

nõukogu praktikakorralduse aruannet (selle sisu ei kajastata koosoleku protokollis). Üks nõukogu liige tegi ettepaneku lähtuda praktikagraafiku koostamisel ettevõtete võimalustest.

Kooli õppekorralduseeskirja § 28 lg 11 sätestab, et praktikakohtade nimistu kinnitatakse kooli nõukogus, kuid tegelikult seda tehtud pole ning seda ei nõua ka „Kutseõppeasutuse seadus“.

2008/09. õa protokollide põhjal ei saa väita, et kooli nõukogu oleks praktikakorraldusse piisavalt kaasatud. Kooli nõukogu koosolekutest osavõtt on olnud väikesearvuline, millest järeldub, et osa nõukogu liikmetest ei ole motiveeritud selle tegevuses aktiivselt osalema.

1.5. Kooli koostöö ettevõtetega praktikakorralduse parendamiseks 2008/2009. õppeaastal (kirjeldus ning analüüs).

Järvamaa Kutsehariduskeskuse majandus- ja teenindusõppe osakond teeb koostööd praktikakohtade leidmiseks ETK hulgiladudega Tallinnas. 2008/09. õa toimus õppekursioon laomajanduse I kursuse õpilastele ja õpetajatele. Ettevõtte võtab jätkuvalt kutsehariduskeskuse õpilasi praktikale.

2008. a sügisel aset leidnud kohtumisel Tallinnas AS Schenkeri, TNT ja Tallinna Sadama juhtkonnaga arutati praktika korraldamist. Nende ettevõtetega on Järvamaa Kutsehariduskeskusel õpilaste praktika korraldamisel head koostöösidemed. Populaarne praktikakoht on õpilaste jaoks AS Tallink. Sinna pääsevad praktikale parimad õppurid.

2009. a veebruaris toimus kooli kahes õppekohas OÜ Hansaliinide esindajaga ümarlaud koos laomajanduse, puhastusteeninduse ja koduteeninduse eriala õpilastega. Lepiti kokku, et igal kevadel saab vähemalt 10 õpilast laevadele praktikakoha.

Mitmete erialade õpilased käivad firmades õppekäikudel, et tutvuda võimalustega, mida koolis või väikeettevõtetes ei ole.

Kutseõppeasutusel ei ole võimalik täies mahus täita „Kutseõppeasutuse seaduse“ § 17 lõiget 2 (*Kool kindlustab õppijad praktikakohtadega, tagab praktika toimumise õppekavas ettenähtud mahus ja eesmärkide kohaselt, praktika koolipoolse juhendamise ja praktika tulemuslikkuse hindamise*). Praktikakohtade kättesaadavus sõltub majanduse hetkeseisust, sobivate praktikaettevõtete olemasolust ja asukohast, ettevõtete tööjõuvajadusest ja motivatsioonist praktikante juhendada jne. Praktika toimumine ettenähtud mahus sõltub suuresti ettevõtte tööjõuvajadusest ja töökorraldusest. Praktika koolipoolset juhendamist on vajaliku ressursi puudumisel raske läbi viia. Kool leiab, et riik peaks eraldama ressursid ettevõttepoolsete juhendajate töö tasustamiseks.

Kool on analüüsinud praktika eesmärkide täitmist ettevõttes ning leiab, et paljudes praktikakohtades ei ole selleks võimalusi. Seoses üldise majanduslangusega on üha raskem leida ettevõtteid, kus õpilane saaks õppekavast lähtuvat praktikaprogrammi täies mahus täita. Nii on laomajanduse eriala õpilased sunnitud suure lao asemel sooritama praktika kaubandusettevõttes. Arvutiteeninduse eriala õpilastel on suuri raskusi sobiva ettevõtte leidmisega. Maapiirkonnas on praktikakoha leidmine raskem kui linnas.

Mõned maakonna ettevõtted võtavad õpilasi vastu pikaajaliste koostöösidemete tõttu.

Praktika ei ole eesmärgipärane, kui õpilane ei saa praktikaprogrammist lähtuvaid tööülesandeid täita, kuid kool ei saa kohustada praktikaettevõtet andma õpilasele vaid programmis loetletud tööülesandeid.

Sobiva praktikaettevõtte puudumisel võib praktika kujuneda formaalseks, täitmata sellele pandud eesmäärke.

Koostööst ettevõtetega ootab kool abi ja tuge õppekabinettide sisustamisel. Eelkõige saaks siin abiks olla kooli nõukogu, kuhu kuuluvad mitmete ettevõtete esindajad.

2. Õpilaste hindamine

2.1. Hindamise põhimõtted ja kriteeriumid ning järgmisele kursusele üleviimise tingimuste sätestatus õppekorralduseeskirjas (kirjeldus ning analüüs).

Hindamise põhimõtted ja kriteeriumid tulenevad haridus- ja teadusministri 16. nov 2006. a määrusest nr 41 „Õpilase hindamise, järgmisse klassi üleviimise, täiendavale õppetööle ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord“ ning on fikseeritud kooli õppekorralduseeskirja lisas nr 12 „Hindamise põhimõtted ja kriteeriumid Järvamaa Kutsehariduskeskuses“.

Kooli hindamisjuhend sätestab hindamise üldpõhimõtted, eksamite ja arvestuse läbiviimise ja hindamise, kutsehariduslike lõpueksamite ja lõputööde läbiviimise ja hindamise, käitumise hindamise.

Õppekorralduseeskiri sätestab, et teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse riiklikust ja kooli õppekavast ning ainemoodulis ja ainekavas esitatud nõuetest. Kasutatakse protsessi-, arvestuslikku ja kokkuvõtvat hindamist; dokumendis on avatud ka nimetatud mõistete sisu.

Hindamine toimub viiepallisüsteemis. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, lähtutakse haridus- ja teadusministri 16. nov 2006. a määrusega nr 41 kehtestatud skaalast.

Hindamisjuhendis fikseeritakse eksamite ja arvestuste läbiviimise ja hindamise kord. Õpilaste eksamile ja arvestusele lubamise otsustab aineõpetaja ainemoodulis toodud kriteeriumide põhjal.

Kutsehariduslikele lõpueksamitele ja lõputööde kaitsmisele lubatakse õpilane, kel on kogu õppekava täies mahus täidetud.

Kutsehariduskeskuse lõpetajal on võimalus ühitada kooli lõpueksam ja kutseksam. Erialade kaupa on osavõtt kutseksamist erinev. Kooli eesmärk on, et kõik õpilased sooritaksid kutseksami.

Käitumise hindamisega püütakse motiveerida õpilasi täitma koolis üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme, samuti kooli ja õpilaskodu sisekorraeeskirju. Käitumist hinnatakse hindega „eeskujulik“, „hea“, „rahuldav“ või „mitterahuldav“; vastavad kriteeriumid on hindamisjuhendis fikseeritud.

Järvamaa Kutsehariduskeskuse põhimäärus sätestab, et õppenõukogu otsustab õpilaste ühelt kursuselt järgmisele üleviimise, kuid teiste kooli dokumentidega (õppekorralduseeskiri, hindamisjuhend) ei täpsustata, millistel tingimustel viiakse õpilane järgmisele kursusele üle. Kooli hindamisjuhendis on sätestamata ka õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise tingimused ja kord. Kuna kooli õppekorralduseeskiri ei sätesta õpilaste järgmisele kursusele üleviimise korda, ei ole võimalik hinnata selle järgimist.

Koolis püütakse vähendada õppevõlgnevustega õpilaste hulka. Kui õpilane ei likvideeri õppevõlgnevusi kahe kuu jooksul alates uue õppeaasta algusest, võidakse ta kustutada kooli õppijate nimekirjast, kuid alati ei järgita seda õppekorralduseeskirja sätet ning õpilasele antakse täiendav võimalus, mille tõttu on õppevõlgnevustega õpilasi järgmisele kursusele üle viidud. Kool põhjendab seda sooviga vältida lõpukursuse õppuri väljaarvamist.

Õppeaines nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi teeb õpetaja üldjuhul teatavaks mooduli alguses. Hindamismeetodid valitakse nii, et nende abil oleks võimalik hinnata eesmärkide saavutatust, toetada õppija võimetekohast arengut ja anda teavet tema õpiedukusest. Hindamisel arvestatakse õpilase teadmiste ja oskuste vastavust eriala õppekavas esitatud nõuetele (kooli hindamisjuhendi põhjal).

Vestlustest õpetajate ja õpilastega ning lapsevanematelt laekunud info põhjal on selgunud, et õpilaste hindamise osas ei ole koolis tervikuna ühtset lähenemist, mille tõttu esineb ebaobjektiivsust kokkuvõtva hinde panemisel.

Õpilaste hulgas läbiviidud küsitluses kinnitas 81,25 % õpilastest, et kooli hindamise korda on neile tutvustatud. Vaid 53 % õpilastest leidis, et hindamise korrast peetakse kinni: rahulolematuse peamise põhjusena nimetati hindamise ebaobjektiivsust.

2.2. Hindamise põhimõtted õppekavas (tabel 5 ja kirjeldus ning analüüs).

Kõikide kontrollitud õppegruppide hindamise üldised põhimõtted kajastuvad õppekavas; hindamise põhieesmärgid on kõikidel õppegruppidel ühised.

Laomajanduse ja teedehituse eriala õppekavas on fikseeritud, et kasutatakse arvestuslikku ja kokkuvõtvat hindamist, puhastusteeninduse õppekava sätestab ainult kokkuvõtva hindamise (kooli hindamisjuhendi põhjal kasutatakse koolis protsessi, arvestuslikku ja kokkuvõtvat hindamist).

Erialade õppekavades on sätestatud hindamise kriteeriumid. Õpilasi hinnatakse viiepallisüsteemis. Punktiskaala osas järgitakse üldhariduskoolides kasutatavat skaalat.

Moodulid sisaldavad eesmärkide ja õppesisu kõrval ka õpitulemusi ja hindamist. Laomajanduse ja puhastusteeninduse eriala õppekavas on sätestatud kõikide moodulite, k.a valik- ja üldharidusainete moodulite ning praktika hindamine.

Laomajanduse ja puhastusteeninduse erialal on kasutusel mõiste *kaalutud keskmine* – mooduli hinne kujuneb erineva kaalukusega hinnetest (testid, õpimapp, praktilised ülesanded, probleemülesanded, esseed, referaadid jms). Üldjuhul omavad hindamisel suuremat kaalu praktiliste ülesannete (probleem- ja situatsioonülesanded, praktiline töö) lahendamisel saavutatud õpitulemused.

Üldharidusainete puhul loetakse moodul hinnatuks, kui õpilane on sooritanud kõik kontrolltööd või arvestused või hindelised arvestused või eksami vähemalt rahuldavale hindele. Õppekava sätestab, kas moodul lõpeb kontrolltöö, arvestuse, hindelise arvestuse või eksamiga.

Teedehituse eriala õppekavas on sätestatud üld- ja põhiõpingute moodulite ning valikmoodulite ja lõpueksami hindamine, praktika hindamise kriteeriumid ning praktikaaruannete hindamine.

Üldjuhul fikseeritakse õppekavas, mida iga mooduli lõppedes hinnatakse. Ühe õppeaine puhul on määratud, millise kontrolli vormiga moodul lõpeb ning mitme hindelise töö sooritanu lubatakse arvestusele.

Autode ja liikurmasinate mooduli hindamise puhul on õppekavas detailselt fikseeritud teoreetiliste teemade omandamise kontroll ja hindamine, praktiliste tööde hindamise nõuded ning eksamile lubamise tingimused.

Õppekavas on sätestatud ka praktika hindamise kriteeriumid.

Üldharidusainete moodulites ei ole hindamine kajastatud.

2.3. Sissekanded õppetöö päevikutes (tabel 6 ja kirjeldus ning analüüs).

Koolis on kasutusel elektroonilised õppetöö päevikud. Õppekorralduseeskirja lisas 31 sätestatakse sissekannete tegemine e-päevikus.

Õppekorralduseeskiri näeb ette, et õpetajad kannavad õppetundidega seonduva info õppetöö päevikusse hiljemalt õppetunnile järgneval tööpäeval (§ 16 lg 2), mis ei ole kooskõlas haridus- ja teadusministri 18. mai 2005. a määruse nr 16 „Kutseõppeasutuses peetavate õpetegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu, nende vormid ja täitmise kord“ § 11 lõikega 7, mis näeb ette sissekannete tegemise tunni toimumise päeval.

Õpetajate väitel on raske tagada, et järgmise tööpäeva õhtuks saab e-päevik täidetud. Päeviku täitmine on aeganõudev probleemide tõttu Interneti-ühendusega. Sageli tuleb õpetajatel väljaspool tööaega päevikuid täita. E-päeviku täitmine võtab tunnist liiga palju aega, vahetunnis ei saa seda teha need õpetajad, kes peavad teise majja järgmisse tundi jõudma.

Vestlusest kooli töötajatega selgusid kitsaskohad e-päevikute kasutamisel. E-koolile üleminekul ei arvestatud asjaoluga, et see oli mõeldud kasutamiseks üldhariduses ega kajastanud kutseharidussüsteemi eripära. 2008/2009. õa püüti haridustehnoloogi eestvedamisel leida lahendusi, kuidas e-päevikut kutseõppeasutusele sobivaks kohandada. Elektroonilise päeviku kasutusele võtmisega vähenes kooli

õppetegevuse ülevaatlikkus (õppevõlgased). E-päevikust info saamine on keeruline ja aeganõudev, sageli tuleb ette tehnilisi probleeme. Õpilaste liikumisi on e-päevikus raske fikseerida. Raskusi tekitab iseseisva töö sissekandmine.

2008/09. õa kontrollis õppekorralduse osakonna juhataja pisteliselt e-päevikuid ja juhendas õpetajaid päeviku täitmise osas. Õppeaasta lõppedes kontrollis haridustehnoloog kõik päevikud üle, tõi välja puudused päeviku täitmisel ning juhendas õpetajaid päeviku sissekandeid korrigeerima.

Riikliku järelevalve läbiviimise ajal olid e-päevikud kooli selgituste kohaselt arhiveerimisel ja neile puudus juurdepääs. Pärast järelevalve lõppu veendus järelevalve läbiviija, et ülevaate saamine e-päevikute kasutamisest olnuks võimalik ainult haridustehnoloogi juuresolekul.

Kuna juurdepääsu õppetöö päevikutele ei võimaldatud, ei saa analüüsida nende täitmise vastavust nõuetele.

2.4. Õppeedukus ning meetmed õppevõlgnevuste vähendamiseks (tabel 7 ja kirjeldus ning analüüs).

Õppetöö võlglaseks loetakse kooli õppekorralduseeskirja järgi õpilane, kellel on semestri lõppedes õppeained hindamata või hinnatud mitterahuldavalt, sooritamata õppeplaaniga ettenähtud eksamid, arvestused või praktikad. Kui õpilane ei likvideeri võlgnevusi kahe kuu jooksul alates järgmise õppeaasta algusest, võidakse ta õppenõukogu otsusel kustutada kooli õpilaste nimekirjast.

2008/2009. õa arvati koolist välja 211 õpilast (väljalangevus 18,3 %). Õpilaste koolist väljaarvamise peamised põhjused on õppevõlgnevused, õppetööle mitteilmumine, tööle asumine, halb majanduslik olukord.

2008/2009. õa õppeperioodi lõpul oli kutseõppeasutuses 310 õppevõlglast. 129 õpilasel oli üle viie võlgnevuse. Õppevõlgnevusi oli ka eelmisest (9 õpilast) ja üle-eelmisest õppeaastast (4 õpilast). Õppevõlgnevuste peamiseks põhjuseks nimetab kool suurt puudumiste hulka.

2009/2010. õppeaasta alguses oli koolis 150 õppevõlglast.

Kolme vaatlusaluse grupi – teedehituse, puhastusteeninduse, laomajanduse eriala – õpilaste hulgas oli õppeaasta lõppedes üheksa õppevõlglast: viis õpilast teedehituse, üks puhastusteeninduse, kolm laomajanduse erialal.

Teedehituse eriala õppuritel oli kokku 15 mitterahuldavat kokkuvõtvat hinnet, neist 12 erialaainetes. Üldharidusainetes oli ühel õppijal kolm mitterahuldavat hinnet. Puhastusteeninduse erialal oli ühel õpilasel õppevõlg erialaaines. Laomajanduse erialal oli kolm õpilast mitterahuldavate hinnetega – üheksa „mitterahuldavat“ eriala- ja neli „mitterahuldavat“ üldharidusainetes.

Üldharidusainete väiksem mitterahuldavate hinnete arv on tingitud sellest, et üldharidusainete õppevõlad on III kursuseks likvideeritud: õpilased, kes ei saanud üldainetega hakkama, viidi üle kutseõppele. Teedehituse erialal on kuus, puhastusteeninduse erialal kaks ja laomajanduse erialal üks kutseõppele viidud õpilane.

Kolme vaatlusaluse grupi õpilaste puhul kasutas kutseõppeasutus õppevõlglaste abistamiseks kooli õppe- ja kasvatusala asedirektori ning grupijuhataja individuaalset vestlust õpilasega (asedirektori andmetel).

Nimetatud gruppide küsitlusest selgus, et 25 % õpilastest on olnud õppevõlgnevustega. Kaks õpilast tunnistas, et probleemid jätkuvad. Õpiraskustest jagusaamisel olid võrdse tähtsusega aineõpetaja abi ja iseseisev töö.

Õppekorralduseeskirja lisas nr 21 on sätestatud kutsehariduskeskuse õppijate tugisüsteem, mille ülesandeks on õppija turvalisuse tagamine ning õppija toetamine õppeprotsessis, vaba aja sisustamisel ja muudes koolielu valdkondades.

Tugisüsteemi liikmete hulka on arvatud õppegrupi juhataja, sotsiaalpedagoog, psühholoog, õpilaskodu töötaja ning kooli meditsiiniõde. Dokumentis sätestatakse tugiisikute ülesanded.

Tugisüsteem sellisel kujul ei toimi: psühholoogi koolis ei ole. Koolipsühholoogi vajalikkuses ei saa kahelda. Vestlusest pedagoogidega selgus soov, et ka õpetajad vajaksid oma töös psühholoogi nõustamist.

Koolis on üks sotsiaalpedagoog. Arvestades kutseõppeasutuse suurust ja abivajavate õpilaste hulka, vajaksid mõlemad õppekohad oma sotsiaalpedagoogi. 2008/2009. õa nõustas sotsiaalpedagoog 268 õpilast ja 50 töötajat. Sotsiaalpedagoogi ülesannete hulka kuulub ka tegelemine majanduslikes raskustes õpilastega ning suhtlemine kohalike omavalitsustega.

Kolme õppegrupi õpilaste küsitlemisest selgus, et kõige rohkem on nad õpiraskustega toimetulekul abi saanud grupijuhatajalt (75 % õpilastest). Ühtegi teist tugiisikut õpilased ei nimetanud, mis viitab sellele, et kooli tugisüsteemi toimimises esineb puudusi. Üks õpilane märkis, et ta ei oskaski abi saamiseks kellegi poole pöörduda.

2008/2009. õa, mil kaks kutseõppeasutust ühinesid ja moodustati kutsehariduskeskus, selgus, et Paide õppekohas oli palju õppevõlgnevustega õpilasi, samuti puudus täpne ülevaade võlglastest. Õppekorralduse osakond alustas võlgnevustega õpilaste väljaselgitamist. Hakati tegelema õppevõlgnevuste likvideerimisega. Selles protsessis on pandud kaasvastutus grupijuhatajale.

Õppevõlglaste individuaalne järeleaitamine toimub semestri viimasel nädalal, kui õppetunde ei toimu. Enne uue õppeaasta algust saavad õpilased veel kord võimaluse võlgnevusi likvideerida. Õppevõlglased annavad osakonnajuhatajate koosolekul aru võlgnevuste tekkimise ja likvideerimise kohta. Võimaluse korral kaasatakse lapsevanemaid õpilase õpiprobleemide arutelusse.

Õppevõlgnevustega erialaainetes ei lubata üldjuhul õpilasi praktikale, mille tulemusena võib praktika algusaeg edasi lükkuda. Nimetatud meetme abil motiveeritakse õpilasi õppevõlgnevusi likvideerima.

Järvamaa Kutsehariduskeskuse õpilastel, kel pole võimalik teatud perioodil õppetöös osaleda (tööl käimine, lapse kasvatamine jms), lubatakse õppida individuaalse graafiku alusel. Nimetatud abinõu toetab õpilaste kutseõpinguid ja võimaldab probleemide lahendamisel individuaalset lähenemist.

Õpilased, kes ei tule toime üldharidusainetega, viiakse nende avalduse alusel õppenõukogu otsusega üle kutseõppele. Õpilasel on õigus õppevõlgnevuste likvideerimise järel minna taas üle kutsekeskharidusõppele.

Kooli õppekorralduseeskirja lisas nr 22 on sätestatud kutsehariduskeskuse õppija toimetulekut toetava vestluse läbiviimise kord koos näidisküsimustega, kuid sellisel kujul vestlusi läbi ei viida. Õpi- ja käitumiskeskuste korral vestlevad õpilastega grupijuhataja ja/või õppe- ja kasvatusala asedirektor.

Kooli õppenõukogu on ära kuulunud poolaasta ja õppeaasta õppetöö kokkuvõtted. 2008/09. õa koosolekute protokollidest ei selgu, et õppenõukogu oleks arutanud meetmeid õppetöö tulemuslikkuse tõstmiseks vms.

2009/2010. õa on viiakse kutsehariduskeskuses läbi sisekontrolli teemadel *tööajast kinnipidamine õpetajate poolt ja õpilaste osalemine õppetundides*. Sisekontrolli teemade valikut põhjendab kool vajadusega ohjata õpilaste puudumist ning tagada tööaja eesmärgipärane kasutamine. Sisekontrolli teostavad direktor, asedirektor, õppekorralduse osakonna juhataja ja erialaosakondade juhatajad.

Õpilaste käitumisprobleemide lahendamise tegeleb kooli õppe- ja kasvatustöö komisjon, kes tegutseb juhtumipõhiselt. Kõige suurem otsustusõigus on grupijuhatajal, kes kaasab teisi kooli töötajaid probleemi lahendamisse.

Õpetajate hinnangul takistavad õpilaste vähesed oskused üldharidusainetes neil ka eriala omandamist (nõrgad teadmised matemaatikas, funktsionaalse lugemisoskuse madal tase). Õpilased, kes pole kõrgelt motiveeritud, kes on vähem võimekad või kel puudub iseseisva töö oskus, vajaksid rohkem individuaalset lähenemist, isegi individuaalset õppekava, mis võimaldaks neil hakkama saada nii üld- kui ka erialaainetega. Suur iseseisva töö maht ja auditoorsete tundide vähesus ei tule nende õpilaste puhul kasuks tööturul konkurentsivõimelise hariduse omandamisel.

Kool kasutab õppetöö läbiviimisel nn vooruloenguid: nii eriala- kui ka üldharidustundideks on kokku viidud mitu õppegruppi. Õppurite puhul, kes tulevad kutseõppeasutusse nõrkade baasteadmistega (ka lihtsustatud õppekava alusel õppinud õpilased), on selline õppemeetod väheefektiivne ega võimalda õppe individualiseerimist, kuigi kooli eesmärk peaks olema luua igale õppijale võimalus tema individuaalsust arvestavaks võimetekohaseks õppeks. Õpetajate hinnangul on nn vooruloengute kasutegur väga väike. Kui üldhariduskooli gümnaasiumiastmes, kus õpivad üldreeglina kõrgema motivatsiooni ja võimetega õpilased, on kehtestatud klassi täituvuse piirnormiks 36 õpilast, ei ole ka kutseõppeasutuses sellest suurem õpilaste arv õppetunnis põhjendatud. Õpilaste suur väljalangevus viimastel õppeaastatel, õppevõlglaste hulk ja puudumised viitavad probleemidele, mis vajavad põhjalikku analüüsi.

Õppenõukogu tegevus

Järvamaa Kutsehariduskeskuse õppenõukogu ülesanded ja töökord on kindlaks määratud kooli põhimäärusega. Õppenõukogu kutsutakse kokku vastavalt vajadusele, kuid vähemalt neli korda õppeaastas. Õppenõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt 2/3 õppenõukogu liikmetest.

2008/2009. õa toimus seitse õppenõukogu koosolekut, neist neli oli nn e-õppenõukogu. Paide ja Särevere õppekohas toimunud kolmest koosolekust kahel ei olnud koos vajalikku kvoorumi (22. juunil oli õppenõukogu koosolekul 61 liiget ja 28. augustil 59 liiget 104-st), seega ei olnud koosolekud otsustusvõimelised. Nendel koosolekutel arutati selliseid olulisi küsimusi, nagu õppekavade kinnitamine, õpilaste üleviimine ja väljaarvamine, õppekorralduseeskirja muudatused, õppeaasta kokkuvõte, 2009/2010. õa prioriteetid.

Õppeaasta prioriteetidid valisid välja kooli juhtkonna liikmed, arvestades erialaosakondadest tulnud ettepanekuid. Õppeaastat eesmärgistades ei saanud kutsehariduskeskus lähtuda kooli tegevuse tugevustest ega parendusvaldkondadest, sest õppeasutusel puudub arengukava, samuti ei ole koostatud sisehindamise aruannet (sisehindamise korra kehtestas direktor oktoobris 2009). Õppenõukogu koosoleku protokollist ei selgu, milliseid meetmeid peamiste prioriteetide – õppijakesksus ja kvaliteet – elluviimiseks kavandati.

„Kutseõppeasutuse seaduse“ § 26 lõike 2 ja Järvamaa Kutsehariduskeskuse põhimääruse 11 lõike 2 alusel on õppenõukogu liikmeteks kooli pedagoogid. Vastavalt „Kutseõppeasutuse seaduse“ § 30 lõikele 1 käsitletakse pedagoogidena õppealal töötavaid isikuid ning direktorit.

Kooli direktor on kinnitanud oma käskkirjaga nr 53-ü 2009/2010. õa õppenõukogu 98-liikmelisena, arvates õppenõukogu koosseisu ka õppealal mittetöötavaid isikuid (haridus- ja teadusministri 26. aug 2002 määrus nr 65 „Pedagoogide kvalifikatsiooninõuded“ §-d 25, 26, 27, 29). Ligi sajaliikmelist õppenõukogu (2008/2009. õppeaastal 104 liiget) on raske kokku kutsuda, sellest võib olla ka tingitud vajaliku kvoorumi puudumine õppenõukogu koosolekutel ja nn e-õppenõukogu ellukutsumine.

2008/2009. õa mindi koolis üle e-õppenõukogule, millega loobuti vähemalt pooltest ühistest koosolekutest ja aruteludest. Selle asemel oodatakse õppenõukogu liikmetelt teatud küsimuste kooskõlastamist e-posti teel, kusjuures ka vastuskirja saatmata jätmine loetakse nõusolekuks.

Vastavalt Järvamaa Kutsehariduskeskuse põhimääruse § 13 lõikele 1 on õppenõukogu töövorm koosolek, mis protokollitakse. Koolis kasutusele võetud e-õppenõukogu kui õppenõukogu töövorm ei ole seega kooskõlas kooli põhimäärusega.

Kooli põhimääruse § 13 lg 4 sätestab, et õppenõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt 2/3 õppenõukogu liikmetest. E-õppenõukogu puhul on raske kindlustada kõigi õppenõukogu liikmete kaasatust õppetööd puudutavate probleemide aruteludesse.

E-õppenõukogult oodati kooskõlastamist sellistes küsimustes, nagu õpilaste koolist väljaarvamine, akadeemilisele puhkusele lubamine, kutseõppele viimine, õppekorralduseeskirja muutmine, eksamitele lubamine, õppekavade kooskõlastamine. Tegemist on oluliste küsimustega, mida oleks tulnud õppenõukogu liikmetega arutada.

Õppenõukogu koosolekute protokollides ei kajastu üldjuhul hääletamine, poolt- ega vastuhäälte arv, sõnavõtjate nimed (v.a kooli juhtkond) ega sõnavõtu sisu. Hääletamist ei ole läbi viidud sellistes olulistest küsimustes, nagu lõpugruppide eksamitele lubamine, õppekavade kooskõlastamine, õppekorralduseeskirja kinnitamine, toimingud õpilastega (koosolekute protokollide põhjal).

Õppenõukogu töö korraldamisel ega protokollide vormistamisel ei ole lähtutud „Haldusmenetluse seaduse“ § 56 lõikest 2 – õppenõukogu otsustel puuduvad õiguslikud alused. Õppenõukogu otsuste täitmiseks ei ole määratud tähtaegu ega vastutajaid.

III. Teemaatilise riikliku järelevalve prioriteedist lähtuv kokkuvõte

1. Praktikakorraldus

1. Järvamaa Kutsehariduskeskus kohustub kindlustama õppijad praktikakohtadega, kuid üldjuhul leiavad õpilased ise praktikakoha. Praktikakoha leidmisel on määravaks praktikaettevõtte asukoht – tavaliselt valivad õpilased kodulähedase firma. Õpilased, kes praktikaettevõtet ei leia, sooritavad praktika kooli juures.
2. Praktikaettevõtetega ei ole sõlmitud kindlaid koostöölepinguid, kuid erialaosakondades on võimalike praktikakohtade nimekirjad, mille hulgast saavad õpilased valida sobiva ettevõtte. Stabiilsete koostööpartneritega on osakondade töötajad arutanud ettevõttepraktika korraldamist ja sõlminud kokkuleppeid.
3. Kooli õppekorralduseeskiri kohustab erialaosakondade juhatajaid kontrollima praktikakohtade sobivust, kuid üldreeglina seda ei tehta, kuna selleks puuduvad ressursid. Väikefirmade ja füüsilisest isikust ettevõtjate puhul, kellega koolil puudub koostöökogemus, on praktikakoha sobivuse kontrollimine vajalik.
4. Kutsehariduskeskusel on mitmeid koostööpartnereid, kes võtavad regulaarselt õpilasi praktikale (Järva Teed, Rapla Teed, Paide MEK, AS Tallink, AS Schenker jpt).
5. Praktikad korraldab erialaosakonna juhataja, kes valmistab ette vajalikud dokumendid: praktikalepingu, praktikapäeviku, programmi, õppija hinnangulehe.
6. Kõikide praktikale suunatud õpilastega sõlmiti lepingud, millega määrati kindlaks praktika aeg, maht, toimumise koht, õpilase, kooli ja praktikaettevõtte õigused ja kohustused, praktika eest vastutajad.
7. Õppekavast lähtuvad konkreetsed eesmärgid ja ülesanded iga praktika läbiviimiseks on kindlaks määratud praktikaprogrammis. Õpilased teavad praktikale minnes selle eesmärgi.
8. Praktikaettevõtte lähtub praktikantidele tööülesannete andmisel eelkõige ettevõtte vajadustest ning töökorraldusest, mille tõttu ei vasta tööülesanded alati praktika eesmärkidele.

9. Erialaosakondade juhatajad kontrollivad praktika sooritamist ja vastutavad selle eest, et praktika mahud vastaksid õppekavas sätestatule.
10. Kutsehariduskeskuse tehnika- ja ehitusõppe osakonna ettevõttepraktikat puudutav dokumentatsioon on lünklik ega anna selget ülevaadet praktika mahu, ülesannete täitmise ning eesmärkide saavutamise kohta.
11. Majandus- ja teenindusõppe osakonna praktikadokumentatsioon on vormistatud ja säilitatud kindla korra alusel ning annab hea ülevaate õpilaste arengust.
12. Kooli õppekorralduseeskiri kohustab osakonnajuhatajat teostama kontrolli praktika sooritamise üle, kuid üldjuhul seda ei tehta. Koolipoolne juhendaja võtab õpilase või ettevõttega ühendust ainult siis, kui praktika käigus on tekkinud probleemid.
13. Praktikat sooritavat õpilast juhendab ettevõttepoolne juhendaja; üldjuhul on õpilased ettevõttepoolse juhendamisega rahul.
14. Ettevõtteid ja õpilaste juhendajaid on raske motiveerida praktikantidega tegelema. Kutseõppeasutuste rahastamisel oleks vajalik arvestada, et praktika ettevõttepoolne juhendaja saaks tasustatud.
15. Ettevõttepoolsetele juhendajatele ei ole õppepäevi ega koolitusi läbi viidud, kuna praktikaettevõtted ja juhendajad on väga erinevad ning võivad sageli muutuda.
16. Ettevõttepoolsed juhendajad annavad praktikandile kirjaliku hinnangu, samas analüüsib ja hindab end ka õpilane.
17. Praktika eesmärkide täitmist hinnatakse praktika aruande kaitsmisel, mis toimub kas vastava komisjoni või osakonnajuhataja ees. Erialaõpetajate mittekaasamisega tekib oht, et praktikaaruannete kaitsmine muutub formaalseks.
18. Kooli nõukogu on ära kuulunud kutsehariduskeskuse 2008/2009. õa praktikakorralduse aruande. Nõukogu roll praktikakorralduse väljatöötamisel ja toimimisele kaasaaitamisel on olnud tagasihoidlik. Kolm nõukogu koosolekut ei olnud vähese osalejate arvu tõttu otsustusvõimelised.
19. Koolis on analüüsitud praktikakorraldust ja praktika eesmärkide täitmist ettevõtetes ning tehakse, olenevalt osakonnast, koostööd pikaajaliste koostööpartneritega – kohtumised praktikaettevõtete esindajatega, kokkulepped õpilaste praktikale võtmiseks, õppekäigud firmades.
20. Kutseõppeasutusel ei ole võimalik täies mahus täita „Kutseõppeasutuse seaduse“ § 17 lõiget 2 (*Kool kindlustab õppijad praktikakohtadega, tagab praktika toimumise õppekavas ettenähtud mahus ja eesmärkide kohaselt, praktika koolipoolse juhendamise ja praktika tulemuslikkuse hindamise*). Seoses majanduslangusega on koolil üha raskem korraldada õpilastele õppekavas ettenähtud mahus ja eesmärkidele vastavaid ettevõttepraktikaid ning tagada koolipoolne juhendamine.

2. Õpilaste hindamine

1. Järvamaa Kutsehariduskeskuse õpilaste hindamise põhimõtted ja kriteeriumid on fikseeritud kooli õppekorralduseeskirja lisa nr 12. Hindamisjuhend sätestab hindamise üldpõhimõtted, eksamite ja arvestuste läbiviimise ja hindamise, kutsehariduslike lõpueksamite ja lõputööde läbiviimise ja hindamise, käitumise hindamise.
2. Hindamisjuhendi kohaselt lähtutakse koolis haridus- ja teadusministri 16. nov 2006. a määrusest nr 41 „Õpilase hindamise, järgmisse klassi üleviimise, täiendavale õppetööle ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord“.
3. Kutsehariduskeskuse lõpetajal on võimalus ühitada kooli lõpueksam ja kutseksam.
4. Järvamaa Kutsehariduskeskuse põhimäärus sätestab, et õppenõukogu otsustab õpilaste ühelt kursusest järgmisele üleviimise, kuid õppekorralduseeskiri ei määratle, millistel tingimustel viiakse õpilane järgmisele kursusele üle (haridus- ja teadusministri 18. mai 2006. a määruse nr 16 „Kutseõppeasutuses peetavate õpetegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu, nende vormid ja täitmise kord“ § 7 lg 2).

5. Õppeaines nõutavad teadmised ja oskused, nende hindamise aja ja vormi teeb aineõpetaja õpilastele teatavaks mooduli alguses. Õpilased on üldjuhul teadlikud hindamise korrast, kuid leiavad, et alati ei peeta sellest kinni.
6. Kõikide kontrollitud õppegruppide hindamise üldised põhimõtted kajastuvad õppekavas; hindamise põhieesmärgid on kõikidel õppegruppidel ühised. Laomajanduse ja teedehituse eriala õppekavas on fikseeritud, et kasutatakse arvestuslikku ja kokkuvõtvat hindamist, puhastusteeninduse õppekava sätestab ainult kokkuvõtva hindamise.
7. Moodulid sisaldavad eesmärkide ja õppesisu kõrval ka õpitulemusi ja hindamist. Puhastusteeninduse ja laomajanduse eriala õppekavades on sätestatud kõikide moodulite, sh valik- ja üldharidusainete moodulite ning praktika hindamine. Teedehituse erialal on kajastatud üld- ja põhiõpingute moodulite ning valikmoodulite ja lõpueksami hindamine; üldharidusainete moodulites ei ole hindamine kajastatud.
8. Koolis on kasutusel elektroonilised õppetöö päevikud. Päevikute täitmise kord on fikseeritud kooli õppekorralduseeskirjas.
9. Õppekorralduseeskirja lisa nr 31 sätestab, et õpetajad kannavad õppetundidega seonduva info õppetöö päevikusse hiljemalt õppetunnile järgneval tööpäeval (§ 16 lg 2). Kooli õigusakt ei ole kooskõlas haridus- ja teadusministri 18. mai 2005. a määruse nr 16 „Kutseõppeasutuses peetavate õppetegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu, nende vormid ja täitmise kord“ § 11 lõikega 7, mis näeb ette sissekannete tegemise tunni toimumise päeval.
10. E-päevikute kasutamisele mindi üle kiirustades ning see on tekitanud rohkesti probleeme: vähenes kooli õppetegevuse ülevaatlikkus, õpilaste liikumisi on raske fikseerida, sissekannete tegemine ja info saamine on aeganõudev ja keeruline, sageli ilmnevad tehnilised probleemid.
11. 2008/2009. õa arvati koolist välja 211 õpilast (väljalangevus 18,3 %). Õpilaste koolist väljaarvamise peamised põhjused on õppevõlgnevused, õppetööle mitteilmumine, tööle asumine, halb majanduslik olukord.
12. 2008/2009. õa õppeperioodi lõpul oli kutseõppeasutuses 310 õppevõlglast. 2009/2010. õppeaasta alguses oli koolis 150 õppevõlglast. Õppevõlgnevuste peamine põhjus on õppetööst puudumine.
13. Õppetöö võlglasteks loetakse kooli õppekorralduseeskirja järgi õpilane, kellel on semestri lõppedes õppeained hindamata või hinnatud mitterahuldavalt, sooritamata õppeplaaniga ettenähtud eksamid, arvestused või praktikad. Kui õpilane ei likvideeri võlgnevusi kahe kuu jooksul alates järgmise õppeaasta algusest, võidakse ta õppenõukogu otsusel kustutada kooli õpilaste nimekirjast.
14. Õppevõlgnevustega õpilasi aidatakse individuaalselt semestri viimasel nädalal ja vahetult enne uut õppeaastat. Õppijatel, kel pole võimalik teatud perioodil õppetöös osaleda, lubatakse õppida individuaalse graafiku alusel. Õpilased, kes ei tule toime üldharidusainetega, viiakse üle kutseõppele – nimetatud meede on aidanud vähendada õppevõlgnevusi.
15. Õpilaste käitumisprobleemide lahendamiseks tegeleb kooli õppekasvatustöö komisjon.
16. Õppekorralduseeskirja lisa 21 kehtestab kutsehariduskeskuse õppija tugisüsteemi ja tugisüsteemi tööülesanded, kuid praktikas tugisüsteem sellisel kujul ei toimi: koolil puudub psühholoog. Õppijate hinnangul on ainsaks tugisikuks, kes aitab (õpi)raskustega toime tulla, grupijuhataja.
17. Suur iseseisva töö maht, auditoorsete tundide vähesus ja õppetundide läbiviimine mitme õpperühmaga samaaegselt raskendab õpiraskustega õpilastel tööturul konkurentsivõimelise hariduse omandamist.
18. Direktor on oma käskkirjaga 17. sept 2009 nr 53-ü kinnitanud õppenõukogu koosseisu ja arvanud õppenõukogu liikmeteks ka õppealal mittetöötavaid isikuid („Kutseõppeasutuse seaduse“ § 26 lg 2 ja § 30 lg 1).
19. 2008/2009. õa mindi koolis üle e-õppenõukogule, millega loobuti osast õppenõukogu koosolekutest. Vastavalt Järvamaa Kutsehariduskeskuse põhimääruse § 13 lõikele 1 on õppenõukogu töövorm koosolek. Seega ei ole õppenõukogu liikmetega elektronkirjade vahetamine õppenõukogu töövormina kooskõlas kooli põhimäärusega.

20. Õppenõukogu töö korraldamisel ega protokollide vormistamisel ei ole lähtunud „Haldusmenetluse seaduse“ § 56 lõikest 2 – õppenõukogu otsustel puuduvad õiguslikud alused. Õppenõukogu otsuste täitmiseks ei ole määratud tähtaegu ega vastutajaid.

IV. Ettepanekud kooli direktorile:

1. Kontrollida ja hinnata praktikakoha sobivust ettevõttepraktika sooritamiseks.
2. Töötada välja ja rakendada koolis ühtne kord praktikaaruannete kaitsmiseks, millega oleks tagatud ettevõttepraktika tulemuslikkuse hindamine.
3. Täpsustada kooli õppekavas õpilaste hindamise põhimõtteid ja korda.
4. Koostöös õpetajate, haridustehnoloogi ja kooli juhtkonna liikmetega analüüsida ja hinnata elektroonilise õppetöö päeviku kasutamisega seotud riske ning leida lahendused nende kõrvaldamiseks.
5. Koostöös aineõpetajatega analüüsida ja hinnata vooruloengute kasutamine mõju õpilaste õpitulemustele.
6. Koostöös kutseõppeasutuse nõukoguga analüüsida õppe- ja kasvatustegevuse juhtimise ning kooli töötajate koostöövõrgustiku toimimist.
7. Fikseerida õppenõukogu koosoleku protokollis hääletuse tulemused, vastuvõetud otsuste täitmise tähtajad ja vastutajad.

V. Ettekirjutused kooli direktorile:

1. Õppenõukogu koosseisu kinnitamisel lähtuda „Kutseõppeasutuse seaduse“ § 26 lõikest 2 ja § 30 lõikest 1.

Tähtaeg: 1. märts 2010. a

2. Õppenõukogu töö korraldamisel lähtuda „Haldusmenetluse seaduse“ § 56 lõikest 2 ning Järvamaa Kutsehariduskeskuse põhimääruse § 13 lõigetest 1 ja 4.

Tähtaeg: 1. märts 2010. a

3. Sissekannete tegemisel õppetöö päevikusse lähtuda haridus- ja teadusministri 18. mai 2005. a määruse nr 16 „Kutseõppeasutuses peetavate õppetegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu, nende vormid ja täitmise kord“ § 11 lõikest 7.

Tähtaeg: 1. märts 2010. a

4. Sätendada Järvamaa Kutsehariduskeskuse õppekorralduseeskirjas õpilaste järgmisele kursusele üleviimise tingimused ja kord (haridus- ja teadusministri 18. mai 2006. a määrus nr 16 „Kutseõppeasutuses peetavate õppetegevuse alaste kohustuslike dokumentide loetelu, nende vormid ja täitmise kord“ § 7 lg 2).

Tähtaeg: 1. märts 2010. a

Riikliku järelevalve õiendis ettenähtud tähtaja jooksul teavitada Haridus- ja Teadusministeeriumi ning maavanemat kirjalikult ettekirjutuste täitmisest.

VI. Ettepanekud kooli nõukogule

1. Aidata kaasa Järvamaa Kutsehariduskeskuse õpilaste praktikakorralduse toimimisele ning koostöö tihendamisele praktikaettevõtetega.
2. Koostöös kutseõppeasutusega analüüsida õppe- ja kasvatustegevuse juhtimise ning kooli töötajate koostöövõrgustiku toimimist.

Tabel 1. Praktikakohad

Õppekava nimetus	Õppekava kood	Õpperühma tähis	Õpilaste arv õpperühmas	Kooli ja ettevõtte vaheliste koostöölepingutega tagatud praktikakohtade arv	Kooli poolt tagatud praktikakohtade nimekirja olemasolu (jah/ei)	Praktikalepingute arv (kooli ettevõtte-õpilane)
Teedeehitus	84575(411) 84613 (410)	TE 3	20	0	Jah*	20
Puhastusteenindus	84533 (411) 84595 (410)	PT 3	12	0	Jah*	9
Laomajandus	84540 (411) 84630 (410)	LM 32	16	0	Jah*	16

Kooli kinnituste kohaselt on kõikide praktikale suunatud õpilastega sõlmitud kolmepoolsed lepingud. Puhastusteeninduse erialal on kolm õppijat akadeemilisel puhkusel, ei sooritanud praktikat.

* Erialaosakonnas on nimekiri ettevõtetest, kus õpilastel on võimalus praktikat sooritada ning õpilane võib valida nende ettevõtete seast omale praktikakoha, kuid see ei tähenda, et ettevõtte on valmis iga soovijat praktikale võtma. Samuti ei soovi õpilased valida ettevõtet, mis asub kodust kaugel.

Tabel 2. Praktika maht, eesmärgid ja ülesanded

Õppekava nimetus	Õppekava kood	Õpperühma tähis	Õpilaste arv õpperühmas	Õpilaste arv, kelle läbitud praktika maht ei vastanud õppekavas sätestatud	Praktika eesmärkide ja ülesannete olemasolu praktikalepingutes (jah/ei)	Õpilaste arv, kelle praktikaaruannetest ei selgu praktika eesmärkide ja ülesannete täitmine
Teedeehitus	84575(411) 84613 (410)	TE 3	20	5*	jah	-
Puhastusteenindus	84533 (411) 84595 (410)	PT 3	12	0	jah	-
Laomajandus	84540 (411) 84630 (410)	LM 32	16	0	jah	-

*Osakonnas säilitatava dokumentatsiooni põhjal

Tabel 3. Praktika juhendamine kooli poolt

Õppekava nimetus	Õppekava kood	Õpperühma tähis	Õpilaste arv õpperühmas	Praktikalepingute arv, kus on määratletud koolipoolne juhendaja	Õpilaste arv, kelle osas koolipoolne juhendaja on kontakteerunud praktikavõttega	Õpilaste arv, kellega koolipoolne juhendaja on kontakteerunud praktika ajal	Kooli algatusel praktikalepingute lõpetamiste arv	Õpilaste arv, kelle praktika on koolis hinnatud
Teedeehitus	84575(411) 84613 (410)	TE 3	20	19	0	1	0	19
Puhastusteenindus	84533 (411) 84595 (410)	PT 3	12	9	0	0	0	9
Laomajandus	84540 (411)	LM 32	16	16	0	3	0	16

	84630 (410)						
--	-------------	--	--	--	--	--	--

Tabel 4. Praktika juhendamine ettevõttes

Õppekava nimetus	Õppekava kood	Õpperühma tähis	Õpilaste arv õpperühmas	Õpilaste arv, kellele pole määratud ettevõttepoolset juhendajat	Ettevõtte poolt algatatud praktikalepingute lõpetamiste arv	Õpilaste arv, kellele ettevõttepoolne juhendaja ei ole andnud kirjalikku hinnangut	Ettevõttepoolsete juhendajate arv, keda on kooli praktikakorraldusest informeeritud või juhendatud
Teedeehitus	84575(411) 84613 (410)	TE 3	20	0	0	2*	0
Puhastusteenindus	84533 (411) 84595 (410)	PT 3	12	0	0	0	0
Laomajandus	84540 (411) 84630 (410)	LM 32	16	0	0	0	0

* Osakonnajuhataja selgituste kohaselt ei ole kaks õpilast toonud juhendaja kirjalikku hinnangut.

Tabel 5. Hindamise nõuete kajastatus ja vastavus õigusaktidele

Õppekava nimetus	Hindamise üldised nõuded õppekavas (jah/ei)	Moodulite hindamise sätestatus õppekavas (jah/ei)	Õppekava hindamise nõuete vastavus õigusaktidele (jah/ei)
Teedeehitus	Õppekavas sisalduvad hindamise üldised põhimõtted ja eesmärgid, objektid ja kriteeriumid.	jah (erialaained)	jah
Puhastusteenindus	Õppekavas sisalduvad üldised hindamise põhimõtted ja eesmärgid, hindamise objektid ja kriteeriumid, praktika hindamine	jah	jah
Laomajandus	Õppekavas sisalduvad üldised hindamise põhimõtted, eesmärgid, hindamine viiepallisüsteemis, praktika ning kooli lõpuksami hindamine.	jah	jah

Tabel 6. Õppetöö päevikute täitmine

Õpperühma tähis	Paberandjal/ elektrooniline õppetöö päevik	Sissekannete vastavus õppetöö päeviku täitmise nõuetele (jah/ei)	Eksimused õppetöö päeviku täitmisel
TE 3	e-päevik	Puudus juurdepääs	Päeviku täitmist jälgivad haridustehnoloog, asedirektor, õppekorralduse osakonna juhataja.
PT 3	e-päevik	Puudus juurdepääs	Päeviku täitmist jälgivad haridustehnoloog, asedirektor, õppekorralduse osakonna juhataja.
LM 32	e-päevik	Puudus juurdepääs	Päeviku täitmist jälgivad haridustehnoloog, asedirektor, õppekorralduse osakonna juhataja.

Tabel 7. Õppeedukus ning meetmed õppevõlgnevuste vähendamiseks

Õpperühma tähis	Õpilase kood ¹	Mitterahuldavate kokkuvõtivate hinnete arv	Mitterahuldavate kokkuvõtivate hinnete arv erialaainetes	Mitterahuldavate kokkuvõtivate hinnete arv üldharidusainetes	Puudunud tundide arv	Kooli poolt rakendatud meetmed õpilastele tugiteenuste osutamiseks	Mitterahuldavate hinnete arv seisuga 01.10.2009
TE 3	05	1	1		84	Individuaalne vestlus õppe- ja	

						kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	
	12	1	1		63	Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	
	14	3	3		164	Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	
	16	7	4	3	121	Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	5
	19	3	3		170	Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	1
PT 3	28	1	1		104	Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	Praktikavõlg on likvideerimisel
LM 32	40	5	5		143	Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	
	41	3	2	1		Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	
	44	5	2	3	143	Individuaalne vestlus õppe- ja kasvatustalase direktori ja grupijuhatajaga	

VI. Riikliku järelevalve läbiviimises osalenud ametnike allkiri, nimi ja ametikoht.